

**KATEDRA ANORGANICKÉ CHEMIE
PřF UP OLMOUC**

HISTORIE KATEDRY

Olomouc

Richard Pastorek
emeritní profesor

2026

HISTORIE KATEDRY ANORGANICKÉ CHEMIE

Vznik olomoucké univerzity je datován k roku 1573, kdy původně jezuitská kolej získává všechna práva jako ostatní evropské univerzity. Během dalších let byla několikrát zrušena a znovu obnovena. Naposledy byla zrušena Franzem Josefem I. 17. května 1860. Znovu obnovena byla 21. února 1946 pod názvem Univerzita Palackého. Zákonem byly ustaveny čtyři fakulty: bohoslovecká, právnická, lékařská a filozofická. Ještě v téže roce byla do svazku univerzity přijata fakulta pedagogická. Pro výuku chemie na této nově zřízené fakultě byl získán doc. RNDr. Mečislav Kuraš (od roku 1949 profesor, absolvent Masarykovy univerzity v Brně). Vedle doc. Kuraše působil na pracovišti již od roku 1947 RNDr. Eduard Růžička (absolvent MU Brno, pozdější profesor a vedoucí katedry analytické, organické a fyzikální chemie) a od roku 1949 RNDr. Jaromír Jalůvka (pozdější docent na VŠT v Košicích). Doc. Kuraš spolu s dr. Růžičkou začali již v roce 1947 budovat chemický ústav v zadním traktu budovy na Křížkovského ulici 10. Vybudovali laboratorní zařízení pro zabezpečení experimentální výuky posluchačů chemie nejen pro pedagogickou fakultu, ale též pro posluchače chemie na bieniu přírodních věd (1948-1951), které bylo součástí fakulty filozofické. K řešení svízelné situace s nedostatkem laboratorního vybavení velmi pomohlo, když se doc. Kurašovi podařilo získat ze zrušeného Baťova Studijního ústavu ve Zlíně (jehož byl v době války učitelem) laboratorní stoly, digestoře a značné množství chemikálií a laboratorního skla. Bienium vzdělávalo posluchače pouze prvních dvou ročníků přírodovědného studia, další ročníky pak museli studenti absolvovat na tradičních univerzitách v Brně či v Praze. Výuku z chemie na bieniu pomáhali zajišťovat někteří učitelé z přírodovědecké fakulty MU v Brně (profesoři Toul, Okáč, Hadáček, dr. Vavřín). V roce 1953 přešla pedagogická fakulta pod nově zřízenou Vysokou školu pedagogickou. Ta měla fakultu společenských věd a fakultu přírodních věd, na níž v roce 1954 vzniká z chemického ústavu samostatná katedra chemie pod vedením prof. Kuraše. Studium chemie bylo v té době zaměřeno na studium učitelství v kombinacích chemie s fyzikou, matematikou a biologií. Nárůst počtu studentů si vyžádal přijetí nových učitelských sil. Postupně na katedru nastoupili: Jiří Mollin (1954), Josef Bartoň (1954), Alois Přidal (1955), František Kašpárek (1957), Jan Slouka (1958), Václav Stučka a Zdeněk Švehlík (oba v roce 1959). Výuku chemické technologie zajišťoval externě Ing. J. Moravec. Krátkodobě na katedře působili také Věra Novotná a Jan Kvapil.

V roce 1958 Vysoká škola pedagogická zaniká a z její fakulty přírodních věd vzniká přírodovědecká fakulta, která byla zařazena do svazku Univerzity Palackého a čtyřleté studium přechází na pětileté. V roce 1960 dochází k rozdělení katedry chemie na dvě nové katedry. Vzniká katedra anorganické chemie a metodiky chemie pod vedením prof. Kuraše a členy: A. Přidal, F. Kašpárek, Z. Švehlík. Nově pak nastoupili: Cyril Dočkal, František Březina (oba v roce 1960), Richard Pastorek (1963) a Jiří Mach (1964). Tato katedra zůstala umístěna v dosavadních prostorách na Křížkovského 10. Souběžně vzniklá katedra organické, analytické a fyzikální chemie pod vedením doc. E. Růžičky (členové: J. Slouka, V. Stučka, J. Mollin, J. Ševčík, M. Kotouček) byla umístěna v budově na Leninově ulici 8 (dnešní tř. Svobody 8). V dané době zajišťovaly obě katedry výlučně výuku v učitelském studiu v kombinacích M-CH, F-CH a Bi-CH.

Již od začátku budování chemického ústavu a později na katedře chemie se vedle pedagogické činnosti rozvíjela také vědeckovýzkumná činnost, hlavně v oblasti amidoximů.

Počátky katedry anorganické chemie a metodiky chemie nebyly vůbec jednoduché. Studentské laboratoře byly umístěny v nevyhovujících místnostech v suterénu budovy. Katedře chyběly všechny základní přístroje pro výzkumnou práci (ještě v roce 1963 byly k dispozici pouze pětimístné analytické váhy „Meopta“, lednička a stará sušárna) a nebyla ani

ujasněna koncepce výzkumné práce. Postupem času vykryštovala dvě témata („Studium komplexů prvků vzácných zemin“ a „Studium nižších oxidačních stupňů fosforu“), která pak byla studována po řadu let. Učitelé zaměřeni na metodiku chemie (A. Přidal, Z. Švehlík) se věnovali převážně problematice stechiometrických výpočtů na středních školách.

V roce 1964 zemřel ve věku 59 let prof. Kuraš a vedením katedry byl pověřen doc. Alois Přidal, který se na podzim roku 1963 habilitoval pro obor metodika chemie. V roce 1970 získala katedra nové prostory v budově na Leninově třídě 8, kam byly přestěhovány studentské laboratoře a pracovna dr. Kašpárka, CSc.. V témže roce byla ke katedře připojena právě zrušená katedra fyzikální chemie, čímž vznikla katedra anorganické a fyzikální chemie (učitelé Jiří Mollin, Jiří Ševčík, František Grambal, Jan Lasovský, Jiří Andree, od roku 1976 Taťjana Nevěčná a laborantky Jana Gabrielová a Marcela Juřicová). Fyzikálně-chemická část zůstala v prostorách na Lenínova 8, část anorganická (vyjma studentských laboratoří a dr. Kašpárka, CSc.) v původních prostorách na Křížkovského 10. V roce 1972 převzal vedení katedry doc. RNDr. František Březina, CSc., který se pro obor anorganická chemie čerstvě habilitoval na brněnské univerzitě. V roce 1979 byla zrušena katedra chemie pedagogické fakulty UP a z jejich pracovníků byli na katedru převedeni dr. Petr Los a dr. Zdeněk Holzer, kteří pak působili převážně v oblasti didaktiky chemie. Od února roku 1990 vedl katedru doc. RNDr. Richard Pastorek, CSc. (docentem od roku 1988, habilitace na brněnské univerzitě, profesorem od roku 1998 – UP Olomouc). V březnu 2003 se od katedry odštěpila fyzikálně-chemická část, což vedlo ke vzniku katedry anorganické chemie a katedry fyzikální chemie. Od září 2006 převzal vedení katedry anorganické chemie prof. RNDr. Zdeněk Trávníček, Ph.D. (docentem od roku 1998, profesorem od roku 2004, vše na UP Olomouc pro obor anorganická chemie). V červenci roku 2009 byla katedra přemístěna do nově postavené budovy PřF UP na třídě 17. listopadu 12. Od září 2018 se po úspěšném konkurzu stává vedoucím katedry doc. Ing. Radovan Herchel, Ph.D. (docentem od roku 2015 pro obor anorganická chemie, habilitace na univerzitě v Košicích, profesorem od roku 2025 – UP Olomouc).

Přibližně od roku 1965 dochází k systematickému budování přístrojového parku katedry. Postupně byly získány přístroje pro práškovou difrakci, termickou analýzu, spektrální a magnetochemická měření. V roce 1990 se katedra stala třetinovým spoluvlastníkem monokrystalového RTG-difraktometru (spolu s PřF MU Brno, kde byl přístroj také umístěn), což mělo pro výzkumnou a publikační činnost členů katedry zásadní význam. Další léta jsou charakterizována výrazným nástupem počítačové techniky, nákupem nových přístrojů (např. C, H, N, S-analyzátoru fy Carlo Erba v roce 1994) a obměnou přístrojů dosluhujících.

Solidní přístrojové vybavení pracoviště dovolilo v roce 1976 otevření odborného studia anorganické chemie (na sesterské katedře analytické chemie bylo odborné studium zaměřené na organickou analýzu otevřeno v roce 1963). Rok před tím (v roce 1975) bylo katedře povoleno ustavit rigorózní komisi, takže absolventi měli možnost získat titul RNDr. pro obor anorganická chemie. V roce 1992 získala katedra statut školícího pracoviště pro obory anorganická chemie a fyzikální chemie s právem udělovat vědeckou hodnost Ph.D. a právo realizovat habilitační a profesorská řízení pro oba obory. Pro obor didaktika chemie bylo doktorské studium akreditováno v roce 2007. Seznam doktorandů, kteří na katedře získali titul Ph.D. je uveden v tabulce č. 4 (4A v oboru anorganické chemie, 4B v oboru didaktiky chemie, 4C v oboru fyzikální chemie – pouze do opětovného vzniku samostatné katedry fyzikální chemie). V roce 2010 bylo akreditováno bakalářské a magisterské studium bioanorganické chemie.

V současné době (akademický rok 2025/2026) garantuje katedra anorganické chemie PřF UP následující výuku:

1. Bakalářské studium (Bc.) v oborech Průmyslové technologie a materiály, Bioanorganické chemie a Chemie pro vzdělávání.
2. Navazující magisterské studium (Mgr.) v oborech Anorganická a bioanorganická chemie (se specializacemi Anorganické materiály a Bioanorganická chemie) a Učitelství chemie pro střední školy.
3. Doktorské studium (Ph.D.) v oborech Anorganická chemie a Didaktika chemie.

Vědeckovýzkumná práce na oboru anorganické chemie byla od počátku orientována převážně na koordinační sloučeniny. Souběžným tématem bylo, jak již bylo zmíněno, studium méně běžných oxidačních stavů fosforu, kterým se zabýval doc. Kašpárek. Zpočátku bylo studium zaměřeno na koordinační sloučeniny prvků vzácných zemin s organickými ligandy (dikyseliny, hydroxikyseliny, α -acyloinoximy, N,N'-dioxidy aj.). V pozdější době byly studovány komplexy vybraných přechodných prvků (hlavně triády železa) s makrocyclickými ligandy a N-, O-, S- a P-ligandy. U řady dithiokarbamatových komplexů niklu s heterogenní koordinační sférou byla studována jejich katalytická aktivita a jejich možné využití jako katalyzátorů oxidace uhlíkatých materiálů. V 1. a 2. dekádě 21. století byl výzkum koncentrován do dvou oblastí. Jednak to bylo „Studium koordinačních sloučenin se zajímavými magnetickými vlastnostmi“, kdy jsou studovány hlavně komplexy Fe, Mn a Ni s různě modifikovanými Schiffovými bazemi, případně s jinými ligandy a variujícími koncovými nebo můstkovými ligandy. Druhou oblastí bylo „Studium biologicky aktivních komplexů“, kde byla studována biologická aktivita komplexů některých vhodných kovů [hlavně Pt(II), Pd(II), Ru(III), Fe(III), Au(I), Cu(II), Zn(II) s řadou ligandů (deriváty N6-benzyladeninu, 7-azaindolu, deriváty kinetinu aj.)]. V současné době jsou studovány koordinační sloučeniny (s akcentem na přechodné kovy), které mohou mít zajímavé vlastnosti z hlediska materiálového výzkumu. Jedná se hlavně o magnetické, optické, katalytické či redoxní vlastnosti. Mohou také nalézt uplatnění v medicínských aplikacích ve formě léčiv (metalofarmaka) nebo kontrastních látek a senzorů v různých diagnostických metodách.

Dosaženými výsledky a svou publikační činností se olomoucká anorganická chemie ve druhé polovině sedmdesátých let vklínila mezi tehdy uznávaná pracoviště v rámci celé ČSSR. Výzkumné téma katedry „Studium komplexních sloučenin s makrocyclickými ligandy“ bylo zařazeno do státního plánu základního výzkumu v anorganické chemii (tzv. „Státní výzkum“, koordinující pracoviště SVŠT Bratislava, hlavní koordinátor prof. Gažo, později prof. Ondrejovič) v devadesátých letech a později byly výzkumné úkoly řešeny v rámci tzv. „Výzkumných záměrů“ (1997-2004 a 2005-2011) a řady grantů získaných pracovníky katedry od různých grantových agentur.

Velmi významná byla též spolupráce katedry s průmyslovou praxí, která započala v roce 1973. Dlouhodobě katedra spolupracovala s CHZ Přerov (v oblasti titanové běloby), Farmakonem Olomouc (čištění rtuti, později v oblasti práškové difrakce) a Teplotechnou Olomouc (využití termických metod), krátkodobě pak s Teslou Litovel, Urxovými závody Valašské Meziříčí, Teslou Rožnov aj.. Nejen významná, ale i velmi užitečná, byla spolupráce s Fakultní nemocnicí Olomouc a soudním lékařstvím v oblasti identifikace močových, ledvinových a žlučnickových kamenů a drog využitím práškové RTG-difrakce v letech 1983-2004. Garantem spolupráce byla RNDr. Dagmar Krausová. Taktéž dlouhodobá byla spolupráce katedry s Krajským pedagogickým ústavem v Olomouci, pro který pracovníci katedry přednesli řadu přednášek z obecné, anorganické, fyzikální chemie a didaktiky chemie.

Své výzkumné úkoly řešili také učitelé metodiky (později didaktiky) chemie. Metodika chemie byla nejprve součástí katedry chemie a pak vždy katedry anorganické chemie.

První „metodici“ A. Přidal a později nastoupivší Zdeněk Švehlík řešili nejprve problematiku chemických výpočtů na středních školách, posléze se zabývali v té době velmi moderním tématem programového vyučování. V roce 1977 nastoupila na katedru naše absolventka učitelského studia M-CH RNDr. Marta Klečková, která nejprve získala na UK v Praze titul CSc. (1990) a posléze se na Univerzitě Mateje Beły v Banské Bystrici habilitovala pro obor didaktika chemie (2004). Výzkumná činnost didaktiky chemie je od této doby zaměřena hlavně na vývoj nových školních experimentů pro SŠ a ZŠ, na možnosti integrace přírodovědných předmětů, inovaci vzdělávacích plánů pregraduální přípravy učitelů chemie, vytváření programů dalšího vzdělávání učitelů chemie, na metody evaluace chemického vzdělání, tvorbu nových učebnic chemie a příruček pro laboratorní cvičení ve všech typech škol a na aplikaci ICT ve výuce chemie. Výrazně se angažuje v popularizaci chemie prostřednictvím různých akcí (Přírodovědný jarmark, Noc Vědců, Den otevřených dveří atd.). Po odchodu doc. Klečkové z katedry (2023) je garantem výuky didaktiky chemie naše absolventka Mgr. Jana Prášilová, Ph.D. a na činnosti didaktické sekce se významně podílí doc. RNDr. Bohuslav Drahoš, Ph.D..

Zmínit je potřeba také skutečnost, že katedra se zviditelňovala pořádáním různých chemických setkání. V roce 1973 uspořádala celostátní seminář věnovaný chemii prvků vzácných zemin, jehož se zúčastnila řada pracovníků z VŠCHT a UK Praha. V roce 1974 ve spolupráci s Čs. společností chemickou uspořádala v Olomouci IX. Celostátní konferenci o anorganické chemii, za velké účasti anorganických chemiků z celé ČSSR. Ve spolupráci s Českou a od roku 1993 i Slovenskou společností chemickou byly v Olomouci uspořádány sjezdy chemických společností v letech 1983, 1993, 2008 a 2012, na jejichž organizaci a průběhu se pracovníci katedry podíleli velmi výrazným způsobem. Ve spolupráci s Krystalografickou společností pořádala katedra několikadenní mezinárodní RTG-kolokvia v letech 1988 (Malá Morávka), 1992 (Vojtěchov) a 1996 (Staré Hamry). V roce 2013 byla též pořadatelem dvoudenního mezinárodního didaktického semináře na téma „Aktuální problémy disertačních prací v oboru didaktiky chemie“. Seminář se konal v Olomouci za hojné účasti nejen didaktiků hlavně z ČR a SR.

Seznam vedoucích pracovišť chemie a anorganické chemie uvádí Tab.1, seznam učitelů pak Tab. 2. Pracovníci označení° byli přijati na místo vědeckého pracovníka (na výuce se ale podíleli) a teprve později byli někteří z nich (doc. Ing. Ivan Nemeč, Ph.D., Mgr. Peter Antal, Ph.D.) přeřazeni na místo učitelské.

Neoddělitelnou součástí katedry byly také laborantky (Tab. 3) a sekretářky. Jedna laborantka byla převážně „pro výuku“ a druhá pro „vědu a výzkum“.

První laborantkou na chemii byla paní Milena Samcová, která nastoupila 1.4.1957. Od roku 2015 je na katedře pouze jedna laborantka (paní Richterová), která vedle výuky a výzkumu také zajišťuje obsluhu elementárního analyzátoru.

Se sekretářskými pracemi na katedře chemie vypomáhaly (působily na částečný úvazek) nejprve paní Kvapilová, Zdenka Zivalová, Tereza Müčková a Ludmila Radnická. Na katedře anorganické chemie a metodiky chemie to byla paní Eliška Navrátilová (do r.1969), epizodně (září 1969) paní Marcela Naswetrová a posléze (už na katedře anorganické a fyzikální chemie) paní Raja Haderková (do roku 1973). V období let 1974-1985 se vystřídalo několik sekretárek v pořadí Olga Šimková, Růžena Pavlíková, Miloslava Lipertová, Libuše Hrbková, Věra Steigerová a Soňa Kosíková. V roce 1985 nastoupila na katedru Věra Dostálová, která zde působí doposud.

Tabulka 1 Vedoucí pracovišť chemie a anorganické chemie

Pracoviště	Doba působení	Jméno	CSc./Ph.D.*	Doc.	Prof.
Chemický ústav	1946-1954	Mečislav Kuraš		1946	1949
Katedra chemie	1954-1960	Mečislav Kuraš			
Katedra anorganické chemie a metodiky chemie	1960-1964	Mečislav Kuraš			
Katedra anorganické chemie a metodiky chemie	1964-1970	Alois Přidal		1964	
Katedra anorganické a fyzikální chemie	1970-1972	Alois Přidal			
Katedra anorganické a fyzikální chemie	1972-1990	František Březina	1967	1973	
Katedra anorganické a fyzikální chemie	1990-2003	Richard Pastorek	1977	1988	1998
Katedra anorganické chemie	2003-2006	Richard Pastorek			
Katedra anorganické chemie	2006-2018	Zdeněk Trávníček	1995*	1998	2004
Katedra anorganické chemie	2018-dosud	Radovan Herchel	2005*	2015	2025

Tabulka 2 Seznam učitelů a vědeckých pracovníků^o oborů anorganická chemie a didaktika chemie*

Jméno	Doba působení	CSc./Ph.D.	Doc.	Prof.
Prof. RNDr. Mečislav Kuraš	1946-1964		1946	1949
Doc. Alois Přidal*	1955-1974		1964	
Doc. RNDr. František Kašpárek, CSc.	1957-2004	1967	1982	
Zdeněk Švehlík	1959-1977			
Doc. RNDr. František Březina, CSc.	1960-2000	1967	1973	
Cyril Dočkal	1960-1963			
Prof. RNDr. Richard Pastorek, CSc.	1963-2019 EP	1977	1988	1998
RNDr. Jiří Mach	1964-1975			
RNDr. Dagmar Krausová	1972-2004			
RNDr. Marta Spurná*	1974-1977			
Doc. RNDr. Zdeněk Šindelář, CSc.	1976-2022	1988	2004	
Doc. RNDr. Marta Klečková, CSc.*	1977-2023	1990	2004	
Prof. RNDr. Jiří Kameníček, CSc.	1978-2013 EP	1988	1994	2002
RNDr. Petr Los, CSc.*	1979-1998	1992		
RNDr. Zdeněk Holzer*	1980-1993			
Prof. RNDr. Zdeněk Trávníček, Ph.D.	1990-2018	1995	1998	2004
Prof. RNDr. Pavel Kopel, Ph.D.	1993-2006	1995	2005	2018
	2019-dosud			
RNDr. Zdeněk Smékal, Ph.D.	1997-2007	1997		
	2018-2025			
Mgr. Jan Walla ^o	2000-2004			
Mgr. Marek Pavlíček, Ph.D.	2001-2006	2006		
RNDr. Josef Husárek, Ph.D.	2004-2011	2011		
Prof. Ing. Radovan Herchel, Ph.D.	2006-dosud	2005	2015	2025
Doc. RNDr. Michal Čajan, Ph.D.	2006-2020	2002	2014	
RNDr. Miroslava Matiková – Mařarová, Ph.D. ^o	2006-2010	2006		
RNDr. Roman Buchtík, Ph.D. ^o	2007-2015	2004		
Mgr. Alena Klanicová, Ph.D.	2008-2019	2011		
Mgr. Igor Popa, CSc. ^o	2009-2013	1994		
Doc. Ing. Ivan Nemeč, Ph.D. ^o	2010-dosud	2011	2024	
Doc. RNDr. Bohuslav Drahoš, Ph.D.	2011-dosud	2011	2021	
Doc. Mgr. Pavel Štarha, Ph.D.	2011-2018	2010	2016	
	2020-dosud			
Doc. PharmDr. Ján Vančo, Ph.D.	2013-2018	2011	2016	
Mgr. Radka Křikavová, Ph.D.	2013-2018	2012		
	2021-dosud			
RNDr. Jana Gálíková, Ph.D. ^o	2013-2015	2010		
Mgr. Tomáš Šilha, Ph.D. ^o	2014-2017	2014		
	2019-dosud			
Mgr. Peter Antal, Ph.D. ^o	2014-dosud	2014		
Mgr. Iveta Bártová, Ph.D.	2016-dosud	2006		
Ing. Paweł Jewula, Ph.D. ^o	2017-2018	2013		
Mgr. Lubomír Pavelek, Ph.D. ^o	2017-2018	2017		
Doc. RNDr. Juraj Kuchár, Ph.D.	2018-2020	2004	2017	
Mgr. Kamila Petrželová, Ph.D.	2018-dosud	2015		
Doc. Ing. Ivan Šalitraš, Ph.D.	2018-2022	2010	2017	
RNDr. Helena Mašláňová, Ph.D.*	2020-dosud	2009		
Mgr. Ondřej Bárta, Ph.D.	2021-dosud	2020		
Subodh Kumar, Ph.D. ^o	2021-dosud	2015		

Mgr. Jana Prášilová, Ph.D. *	2023-dosud	2014
Mgr. Slavomíra Šterbinská, Ph.D.°	2023-dosud	2022
Mgr. Kamil Kotrle, Ph.D. °	2024-dosud	2024
Mgr. Eva Zahradníková, Ph.D.°	2025-dosud	2025

EP...pokračuje jako emeritní profesor

Tabulka 3 Seznam laborantek „pro výuku“ a „pro výzkum“*

Jméno	Doba působení
Milena Samcová	1957-1993
Heda Chmelářová	1963-1964*
Hilda Mikschová	1964-1965*
Jitka Rašnerová	1964-1967*
Eva Mišková	1968-2007*
Marie Šindelářová	1973-1974*
(Rutová)	1995-2012
Alena Habigerová	1993-1994
Pavla Richterová	2007-dosud
Erika Bartoňková	2013-2014

Tabulka 4 Doktorandi, kteří získali na katedře titul Ph.D.

4A Na oboru anorganická chemie

Jméno	Rok obhajoby	Téma disertační práce	Školitel
Mgr. Kopel Pavel	1995	Koordinační sloučeniny niklu se směsnými S,N-ligandy	doc. Březina
Mgr. Trávníček Zdeněk	1995	Xantháty niklu s heterogenní koordinační sférou	doc. Pastorek
Mgr. Smékal Zdeněk	1997	Polyjaderné komplexy vybraných kovů první přechodné řady	doc. Březina
Mgr. Maloň Michal	2003	Syntéza, studium a biologická aktivita komplexních sloučenin vybraných přechodných kovů s deriváty 6-benzylaminopurinu	doc. Trávníček
Mgr. Cvek Boris	2006	Reakční možnosti symetrických dithiokarbamátů niklu	prof. Pastorek
Mgr. Pavlíček Marek	2006	Reakce hexamethylendithiokarbamátu nikelnatého	prof. Pastorek
Mgr. Szüčová Lucie	2007	Komplexy vybraných přechodných prvků 8. skupiny s cytokininovými deriváty: syntéza, fyzikálně-chemické vlastnosti, cytokininová a protinádorová aktivita	prof. Trávníček
Mgr. Štarha Pavel	2010	Syntéza a studium derivátů cytokininů a CDK-inhibitorů odvozených od 6-benzylamino-	prof. Trávníček

		purinu a jejich komplexů s vybranými přechodnými kovy	
Mgr. Husárek Josef	2011	Nesymetrické dithiokarbamáty niklu	prof. Pastorek
Mgr. Klanicová Alena	2011	Syntéza biologicky aktivních komplexů některých přechodných kovů s purinovými deriváty	prof. Trávníček
Mgr. Novotná Radka	2012	Syntéza a studium komplexů vybraných přechodných kovů s heterocyklickými deriváty odvozenými od purinového skeletu	prof. Trávníček
Mgr. Šilha Tomáš	2014	Syntéza a studium polyjaderných kyanido-Komplexů vybraných přechodných kovů jako látek využitelných v materiálové chemii	prof. Trávníček
Mgr. Machata Marek	2018	Ladenie magnetickej anizotropie vo viacjadrových a polymérnych komplexoch vybraných prechodných a vnútorne prechodných kovov	prof. Trávníček
Mgr. Kotrle Kamil	2024	Experimentální a teoretické studium magnetické výměnné interakce a anizotropie v polyjaderných koordinačních sloučeninách přechodných kovů	doc. Herchel
Mgr. Zahradníková Eva	2025	Komplexy přechodných kovů s makrocyclickými ligandy využitelné v oblasti molekulárního magnetizmu	doc. Drahoš
Mgr. Pražáková Marie	2025	Magnetické komplexy s potenciálním využitím v medicínských aplikacích	doc. Herchel
Mgr. Halaš Petr	2025	Fotomagneticky aktivní molekulové magnety	doc. Herchel

4B Na oboru didaktika chemie

Jméno	Rok obhajoby	Téma disertační práce	Školitel
Mgr. Švandová Veronika	2013	Využití internetu ve výuce chemie	prof. Ševčík
Mgr. Prášilová Jana	2014	Moderní průmyslové technologie ve výuce chemie na středních školách	prof. Kameníček

4C Na oboru fyzikální chemie

Jméno	Rok obhajoby	Téma disertační práce	Školitel
Mgr. Bancířová Martina	1997	Micelární katalýza: aplikace v chemiluminescenčních systémech ve studiu nových fotosenzibilizátorů pro fotodynamickou terapii tumorů	doc. Lasovský
Mgr. Štarha Roman	1997	Studium roztokové oxidace grafitu	doc. Lasovský
Mgr. Klička Roman	1998	Frakční integrace a derivace ve voltametii při studiu tenkých vrstev s obsahem surfaktanů	doc. Lasovský
Mgr. Zbořil Radek	2000	Mechanismus tvorby Fe ₂ O ₃ při termickém rozkladu meziproductů konverze FeSO ₄ ·7H ₂ O	prof. Lasovský
Mgr. Hrbáč Jan	2002	Přenosy energie a elektronu v kondenzovaných soustavách	prof. Lasovský
Mgr. Otyepková Eva	2003	Vliv substituce v poloze ortho na acidobazické rovnováhy	doc. Nevěčná

Mgr. Pelcová Monika	2003	Experimentální studium sterického efektu na vybraných chemických modelech	doc. Nevěčná
Mgr. Pucek Robert	2004	Řízená příprava koloidních částic stříbra	doc. Nevěčná
Mgr. Otyepka Michal	2004	Interakce proteinů s amlými molekulami	prof. Lasovský

Jako vzpomínka na prvního vedoucího katedry chemie prof. Kuraše je uveden sken medailonku publikovaného doc. Kašpárkem v Památníku osobností obnovené univerzity (1996).

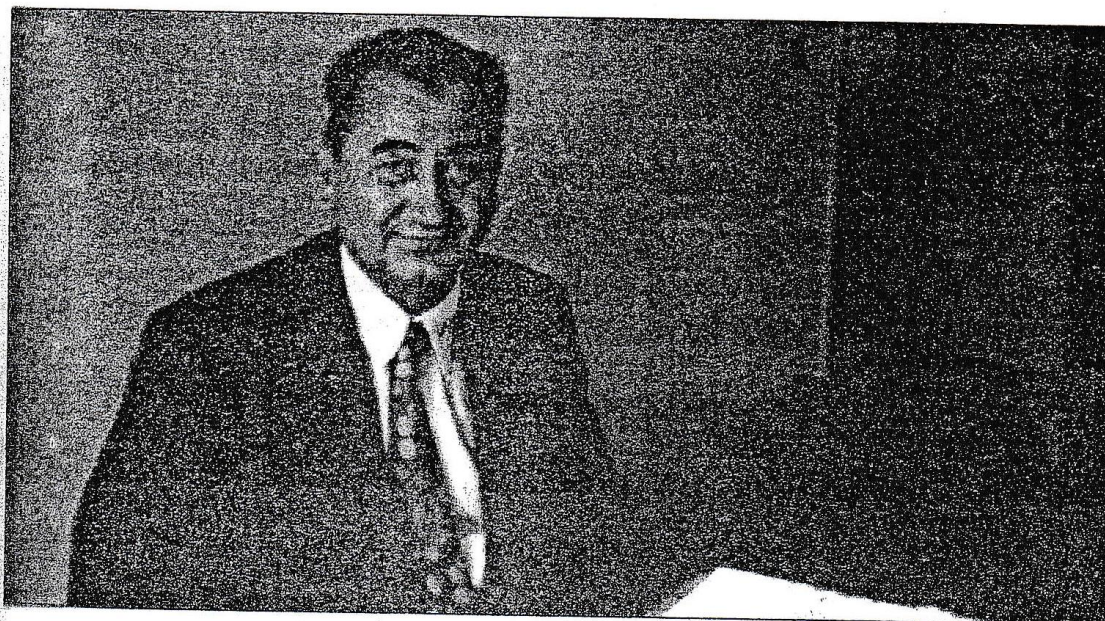
Mečislav Kuraš

29. 8. 1905 – 24. 7. 1964

Prof. RNDr.

Univ. prof. RNDr. Mečislav Kuraš, zakladatel a první vedoucí katedry chemie Fakulty přírodních věd bývalé Vysoké školy pedagogické, předchůdkyně dnešní Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci, se narodil v r. 1905 v Prostějově. Ke svému rodišti se hrdě hlásil („su, myslim, křtěné starorežnó, ja“) a na studenty z Prostějova vždy trpěl. Jeho rodina pocházela z polské Letownie, otec i matka byli krejčí. Po maturitě v r. 1924 studoval na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně chemii a patřil k nadějným žákům prof. J. Dubského, zakladatele školy analytické chemie, využívající organická činidla. Odtud pochází celoživotní láska prof. Kuraše — využití oximů v analytické chemii.

Po získání doktorátu r. 1930 a studijních stipendijních pobytech v Holandsku (prof. H. J. Backer a H. ter Meulen) a zvl. v rumunské Kluži (prof. G. Spacu — studium merkaptobenzthiazolu a merkaptobenzimidazolu jako analytických činidel) zakotvil v r. 1935 jako provozní chemik u fy Baťa ve Zlíně, později učil na tamějším Studijním ústavu, od r. 1938 byl jeho vedoucím. V r. 1939 předložil na MU v Brně habilitační práci, kterou však v důsledku uzavření vysokých škol obhájil až v r. 1945. Po osvobození přednášel po 3 roky na MU v Brně aplikovanou analytickou chemii a současně na Vysokém učení technickém technologii kaučuku. V r. 1946 byl zároveň jako docent ustanoven prvním vedoucím katedry chemie v Olomouci, r. 1949 byl jmenován profesorem.

Začátky jeho zdejšího působení byly velmi těžké. Pracoviště postrádalo jakékoliv vybavení, personální obsazení bylo (těsně po válce) nedostatečné a učitelé chybějících oborů dojížděli z MU v Brně (prof. Toul, Okáč, Hadáček, Vavřín). Situace se zlepšila až příchodem čerstvých absolventů dr. Ružičky (1947) a dr. Jalůvky (1949); zároveň v tutéž dobu získal prof. Kuraš vyřazené laboratorní stoly a digestoře a nemalé množství skla a chemikálií ze zrušeného Studijního ústavu ve Zlíně, takže v Olomouci mohla být zahájena i experimentální výuka. Je pochopitelné, že zaměření výzkumné práce se týkalo studia amidoximů jako analytických činidel.

Bohužel krátce nato prof. Kuraš onemocněl těžkou nervovou chorobou a prodělal i záchvat mozkové mrtvice s částečným ochrnutím pravé poloviny těla. O jeho vitalitě a obrovské vůli svědčí fakt, že se naučil psát levou rukou — k nerozeznání od původního rukopisu. Bohužel nemoc se progresivně projevovala na psychice, takže převážná část vědecké i pedagogické práce přešla časem na jeho podřízené. V řeči si vypomáhal vkládáním balastních slov (myslím, poměrně, pravda, trošku, tento, ja atd.), čímž vznikla charakteristická mluva, kterou jeho neuctiví podřízení nazvali „kurání“. Tento způsob vyjadřování byl tak fascinující, že řada jeho pamětníků tímto způsobem, alespoň mezi sebou, mluví dodnes! Pochopitelně k velkému údivu, ne-li šoku, věci neznalých náhodných posluchačů.

Jako vedoucí katedry byl prof. Kuraš pravý bařovec. Na pracovišti byl vždy první, přicházel pravidelně před sedmou hodinou, domů odcházel před polednem se svým charakteristickým „tož dobró“ (což znamenalo dobrou chuť, a je mezi chemiky používáno dodnes). Odpoledne na pracoviště chodil jen nepravidelně. Pečlivě sledoval práci svých podřízených, dbal na pravidelnou publikaci výsledků a sledoval odborný růst i pedagogické působení svých asistentů. Zvláště pečlivě hlídal — platové postupy! I když vzhledem ke svému zdravotnímu stavu už nemohl být vůdčí osobností, byl svými podřízenými uznáván a všichni na něho rádi vzpomínají. Zvláště na řadu kouzelných rčení a historek (vesměs pravdivých), které se dodnes mezi pamětníky tradují. Dokladem může být obraz, který prof. Kuraš obdržel ke svým padesátinám, umístěný na čelném místě našeho pracoviště. Je na něm znázorněna podivná alchymistická aparatura, v níž se destiluje ondrášovská kyselka na prostějovskou starorežnou, a obrázek je provázen částí textu tehdejší chemické hymny: „Modryje, chemie, to je láska má, nejhezčí fešanda mezi vědama. Učarovala mi hned, dávno za studentských let. Vizu-li křivuli, hořim jako květ, ať žije má chemie, královna všech věd!“

Prof. Kuraš zemřel v červenci 1964 ve věku nedožitých devětapadesáti let.

František Kašpárek

Růžička Eduard, Březina František: Rozvoj chemie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, ACTA UPOL 1997, TOM 13, s. 211

Kašpárek František: 35 let katedry anorganické a fyzikální chemie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, nepublikovaný rukopis, osobní dar doc. Kašpárka

Historie Univerzity Palackého v Olomouci:

<https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/historie-univerzity>

Zakladatelé a pokračovatelé. Památník osobností obnovené univerzity, UP Olomouc 1996, s. 105

Krausová Dagmar, Kameníček Jiří, Trávníček Zdeněk, Walla Jan: RTG pracoviště katedry anorganické chemie PřF UP v Olomouci, Materials Structure, 2001, vol.8, nu. 2, s.67

Pastorek Richard: soukromý archiv

Řada cenných informací byla získána konzultacemi s pamětníky (jmenován nebude nikdo, aby se na někoho omylem nezapomnělo)